

Yttrande fr-ån Regionkommittén — En europeisk strategi för kust- och havsturism

(2014/C 415/03)

Föredragande	Vasco Ilídio Alves Cordeiro (PT–PES) Regionpresident i den autonoma regionen Azorerna
Referensdokument	Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: En europeisk strategi för ökad tillväxt och sysselsättning inom kust- och havsturism COM(2014) 86 final

I. POLITISKA REKOMMENDATIONER

REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

1. Regionkommittén välkomnar den första europeiska strategin för kust- och havsturism samt erkännandet av vikten av en tydlig och hållbar ram för att stärka tillväxten och skapa arbetstillfällen, särskilt för ungdomar.
2. Kommittén uppmanar kommissionen att i framtiden även gripa sig an frågan om turismen i andra regioner med specifika naturbetingade förhållanden, exempelvis bergsregioner och glesbefolkade områden, och att utarbeta särskilda strategier för dessa områden.
3. ReK framhåller de lokala och regionala myndigheternas roll när det gäller att planera och genomföra turismpolitik. Vi välkomnar att kust- och havsturismen integreras i annan EU-politik, på områden som it-anslutningsmöjligheter, transporter, miljö, säkerhet och konsumentskydd samt arbetskraftens rörlighet.
4. Det är välkommet att Europeiska kommissionen erkänner den särskilda situation som öar och andra avses belägna resmål har i fråga om tillgänglighet, transportkostnader, säsongsbundenhet och förbindelser och den inverkan som dessa faktorer har på turism och ekonomi.
5. För att genomföra strategin måste man fastställa och bredda räckvidden för begreppet "kust- och havsturism". Det bör inte bara omfatta havs- och strandbaserad turism, kryssningar och segelsport/segling samt relaterade inlandsaktiviteter⁽¹⁾, utan även havsrelaterad verksamhet och sporter, t.ex. dykning, observation av vilda djur, våg- och vindaktiviteter samt aktiviteter i samband med kulturturism, exempelvis att utforska kulturarvet och gastronomi, bevista kulturevenemang och stifta bekantskap med fisket och därtill hörande traditioner.
6. ReK framhåller behovet av att underbygga EU:s strategiska mål med adekvata finansieringsmöjligheter inom den nya budgetramen och fullt ut respektera subsidiaritetsprincipen genom att utarbeta denna strategi i samarbete med och i samordning mellan EU-institutionerna, medlemsstaterna, regionerna och de berörda parterna.
7. Det måste erkännas att turismen i kust- och havsregionerna kan stärka medvetenheten om behovet av att åstadkomma miljömässig och kulturell hållbarhet samt uppvärdera och bevara Europas maritima kulturarv och stimulera ett beteende (en ansvarsfull och deltagandebaserad turism) som gör det lättare att uppnå dessa mål.
8. Trycket på naturresurserna ökar till följd av den mängd ekonomiska användningsområden och verksamheter som utvecklas längs Europas kust. Havsområdesstrategierna måste snarast ta itu med de problem som följer av dessa verksamheter, nämligen frågor om energieffektivitet, användning av förnybar energi, insamling, lagring och behandling av avfall, förlust av biologisk mångfald, förstörelse av naturliga livsmiljöer och kustmiljöer, jorderosion, skydd av potentiella dricksvattentäkter samt behandling av avloppsvatten. Ingen region eller stat kan ensam hantera dessa utmaningar, och det krävs en samordnad insats som omfattar hela havsområden kombinerat med erforderlig finansiering och vid behov ett effektivt utbyte av bästa praxis.

⁽¹⁾ Se COM(2014) 86, fotnot 4.

9. Vi upprepar att klimatförändringens effekter måste tas i beaktande och i möjligaste mån förebyggas, såväl genom skydd och återställande av naturområden som genom att turismen inkorporeras i den integrerade förvaltningen av kustområden.

10. ReK erkänner den roll som europeiska organisationer och initiativ (t.ex. Blue Flag Status, Quality Coast Award, EU:s strategi för blå tillväxt) spelar när det gäller att främja kvalitetsprinciper för europeisk turism i fråga om miljöskydd, hållbar turism, utbildning och ökad medvetenhet i Europas kust- och havsregioner. Vi uppmanar med kraft kommissionen att inleda en dialog med de institutioner som främjar dessa principer för att bredda deras inverkan och uppmuntra regionerna att frivilligt stödja sådana initiativ.

11. Kommittén anser att EU:s strategi för blå tillväxt i kombination med innovation ger ett viktigt tillfälle till att främja den lokala och regionala ekonomin och skapa arbetstillfällen, vilket även kan förväntas göra kustregionerna mer attraktiva för turister. Förslag till innovation och blå tillväxt återfinns i ReK:s yttrande COR-2014-004835-00-01.

Om resultat och konkurrenskraft

12. Även om kust- och havsturismen har varit mer lönsam under det senaste decenniet än turismen i allmänhet har de genomsnittliga utgifterna per natt och den genomsnittliga vistelsetiden minskat. Därför är det av yttersta vikt att motverka denna trend och sträva efter att öka utgifterna och vistelsetiden i kust- och havsområdena genom innovativa och ändamålsenliga åtgärder, samtidigt som man åtgärdar problemet med säsongsbundenheten.

13. Europas kust- och havsregioner måste utarbeta lokala strategier för att bevara, framhäva och marknadsföra sina lokala särdrag, och därigenom öka sin synlighet som turistdestinationer utifrån sina unika egenskaper.

14. Det finns en ökande efterfrågan på nischturism, t.ex. hälso-, sjukvårds-, sport-, äventyrs-, vildmarks-, natur-, ekologastronomi-, kultur- och lyxturism. Alla dessa områden har potential för tillväxt, ekonomisk utveckling och nya arbetstillfällen.

15. Antalet integrerade turisterbjudanden måste utvecklas: de inbegriper olika berörda parter från lokalsamhällena och främjar skapandet av nya arbetstillfällen i regionerna. Nya turistprodukter skulle kunna utvecklas genom att koppla samman traditionella verksamheter i Europas kust- och havsområden (t.ex. jordbruk och fiske, lokala grödor, vinframställning, kulturarvet och lokala traditioner och sedvänjor). Man bör även koppla samman aktiviteter som bidrar till att minska säsongsbundenheten, såsom vatten- eller strandporter.

16. Regionkommittén uppmanar kommissionen att ställa samman exempel på god praxis och offentliggöra en undersökning om omvandling av destinationer för massturism, samt om exempel på bra och integrerade projekt för turism i kust- och havsregioner. Kommissionen uppmanas att främja en debatt om resultaten av en sådan undersökning genom en alleuropeisk konferens med deltagande av alla medlemsstater, regioner och berörda parter.

17. Säsongsbundenheten påverkar ofta kust- och havsturismen mer än destinationer med ett mer balanserat ankomstmonster. Dessa regioner behöver därför mer stöd för att diversifiera sina turistströmmar och stimulera de lokala företagen att främja sitt lokala kulturarv och utbudet av tjänster och använda det på ett kreativt sätt för att erbjuda ett större antal produkter och tjänster som inte är begränsat till den lokala nivån, oberoende av väderförhållandena.

Om ökad kunskap för att stärka konkurrenskraften

18. Regionkommittén stöder användningen av it- och innovationsverktyg som ett sätt att öka kust- och havsregionernas synlighet och begär att kommissionen ska stärka turismavsnittet i den europeiska havsatlasen för att öka medvetenheten om kust- och havsregionerna, deras värden och deras attraktionskraft på såväl turister som andra regioner.

Om arbetskraft, kunskap och innovation

19. Turistsektorn står inför utmaningar när det gäller att främja hållbara arbetstillfällen, höja lönerna och locka till sig kompetenta personer.

20. Regionkommittén uppmanar kommissionen att underlätta arbetskraftens rörlighet i turistsektorn genom Erasmus Plus och inrätta ett utbytes- och utbildningsprogram för kust- och havsregioner med särskild inriktning på ungdomar, för att öka möjligheterna till yrkesutbildning under lågsäsong samt för att stärka utbytet av bästa praxis och främja entreprenörskap bland dessa arbetstagare.

21. Kluster bör utvecklas bland små och medelstora företag i turistsektorn som ett sätt att tillhandahålla kompletterande och kvalitativa turisttjänster (bl.a. inkvartering, transport och rekreationstjänster) och således ett bredare och mer komplett turismutbud. ReK rekommenderar de regionala och lokala myndigheterna att främja sådana kluster bland lokala företag genom att inrätta kontaktforum och involvera de offentliga och privata aktörerna inom turismsektorn i dessa forum, som är gemensamma plattformar som skyddar resmålens identitet, integration och profil, och att samtidigt införa olika former av skattebefrielse och/eller skatteincitament för små och medelstora företag som bildar kluster och främjar projekt.

22. Man måste ge erkännande till de små och medelstora företag som stöder främjandet av hållbar turism på sådana områden som miljösäkerhet och livsmedelstrygghet, vattenförvaltning och avfallshantering samt minskade växthusgasutsläpp.

23. De licensieringsförfaranden och kvalifikationer som krävs för fritidsbåtsoperatörer varierar avsevärt mellan medlemsstaterna, vilket skulle kunna hindra sektorns utveckling. En lösning skulle kunna vara ett ömsesidigt erkännande av skepparexamen för fritidsbåtar och krav på kaptener. ReK uppmanar kommissionen att analysera denna fråga. Denna rekommendation om att standardisera utbildning och kvalifikationer kan utvidgas till personal som arbetar i fritidsbåtshamn och har olika typer av utbildning samt rättsligt skydd och arbetsstrygghet, beroende på medlemsstat.

24. Även om öppna internetkurser har ett mervärde i fråga om att uppgradera och omorientera kunskaper inom kust- och havsområdet, kan man inte bortse från det praktiska inslag som ingår i en certifiering.

Om att stärka hållbarheten och tillgängligheten

25. Kustområdena tillhör de områden som är mest sårbara för klimatförändringar och naturkatastrofer. Sådana fenomen har omfattande effekter och kan inverka negativt på levnadsförhållandena och utkomstmöjligheterna i kust- och havssamhällena, särskilt på öar. Regionkommittén stöder därför ett system för integrerad förvaltning av kustområden, där hållbar utveckling i kustområden främjas genom en strategi som respekterar naturresursernas och ekosystemens begränsningar.

Öar och de yttersta randområdena är specialfall där det på grund av de befintliga områdenas begränsningar och överlappningen mellan de ekonomiska verksamheterna i kustområdena krävs mer stöd från EU för att förebygga sådana risker, som kan hindra den ekonomiska verksamheten. Man bör framför allt se till att sådant stöd ges till utarbetandet och genomförandet av strategin för en integrerad förvaltning av kustområden.

26. I syfte att garantera kust- och havsturismens hållbarhet i skyddade områden (t.ex. vandringsleder) med vilda djur (t. ex. fåglar, havsdäggdjur, hajar) bör uppförandekoder antas och offentliggöras för att främja djurskydd, säkerhet för turister och miljöbalans.

27. Om ekoturismen ska uppnå sin fulla potential måste det tydligt anges att skyddade kust- och havsområden såsom Natura 2000- och Ospar-områden är särskilt lämpade för hållbar turism (t.ex. dykning, observation av vilda djur, vandringsleder).

28. År 2020 kommer över en femtedel av Europas invånare att vara över 65 år. Regionkommittén uppmanar därför kommissionen att fortsätta sitt arbete med "turism för seniorer", särskilt genom att stödja en hinderfri turism för personer med funktionsnedsättning.

29. Vi välkomnar kommissionens översyn av viseringskodexen och dess initiativ för att locka tredjelandsmedborgare att semestra i Europa, inklusive på Europas kust- och havsdestinationer.

Om maximering av tillgänglig EU-finansiering

30. Vi välkomnar kommissionens avsikt att offentliggöra en vägledning om EU-finansiering för turism, men betonar att den måste få en bredare spridning och bli känd i kust- och havsregionerna.

31. Europeiska kommissionen bör under den nuvarande förhandlingsperioden om de operativa programmen och i enlighet med subsidiaritetsprincipen acceptera att regionernas prioriterade investeringar är berättigade till stöd, i synnerhet de som har en hävstångseffekt när det gäller denna strategi för kust- och havsturism, till exempel investeringar i och utveckling av infrastruktur, särskilt restaurering och återanvändning av historiska anläggningar (icke-militära och industriella byggnadsminnesmärken) för fritidsbåtar eller turismaktiviteter till havs.

32. ReK anser att det är nödvändigt att säkerställa en effektiv och samordnad användning av alla tillgängliga resurser, inklusive lån och garantier från Europeiska investeringsbanken avsedda för små och medelstora företag, för att främja kust- och havsturismen under perioden 2014–2020, i synnerhet inom ramen för Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), programmet Horisont 2020 och programmen Cosme, Kreativa Europa och Life+.

Om förbindelser

33. Öarna, de yttersta randområdena och andra avses belägna resmål är i hög grad beroende av luft- och sjötransporter, som i sin tur är beroende av turister. Turistoperatörerna påpekar att de måste avsluta sin verksamhet när transporttjänsterna upphör, och transportoperatörerna påpekar i sin tur att de upphör med verksamheten eftersom turistoperatörerna stänger. Detta innebär att det är nödvändigt att främja strategier som kan bryta denna onda cirkel. Det finns en risk för att problemet förvärras ytterligare av den nuvarande ekonomiska krisen och turismens stora säsongsbundenhet. Eftersom 90 % av alla varor och produkter som senare används i öarnas turistsektor transporteras till sjöss, och eftersom frakten faktiskt endast är lönsam åt det ena hållet, bör man å andra sidan uppmuntra stödåtgärder för att försöka avhjälpa denna obalans.

34. I samband med detta uppmanar Regionkommittén kommissionen att ta hänsyn till de särskilda förutsättningarna för öar som är nästan helt beroende av lufttransport, inte bara för att förbättra tillgängligheten för turister, utan också med tanke på den ekonomiska verksamhet som öarnas utveckling är beroende av och som i sin tur kan gynna turistsektorn (avgifterna för koldioxidutsläpp inom flygsektorn kan exempelvis inte höjas utan att man vidtar andra åtgärder i öregionerna, eftersom flygtransporterna i dessa områden är en nödvändighet). Sådana faktorer bör beaktas särskilt i diskussioner om det gemensamma europeiska luftrummet och riktlinjerna om statligt stöd till flygplatser och flygbolag, och genom att möjliggöra Eruf-finansiering av investeringar i flygplatsinfrastruktur.

På samma sätt bör man för kustnära öar stödja färjeförbindelser mellan fastlandet och öarna samt mellan öarna.

35. När det gäller de yttersta randområdena bör man även ta hänsyn till de specifika handikapp som kännetecknar dem (särskilt deras avlägsna belägenhet och isolering i förhållande till EU:s övriga regioner) vid utformningen och genomförandet av EU:s politik, som bidrar till att förbättra dessa områdens förbindelser med omvärlden, genom att politiken anpassas till deras speciella situation.

36. Det är beklagligt att många kustregioner saknar bra förbindelser med inlandet och angränsande regioner och länder. Vi efterlyser en strategisk reflektion om intermodala förbindelser mellan olika transportnav (t.ex. flygplatser, järnvägsstationer, hamnar) och med grannländer, som gör det möjligt för passagerare att lättare ta sig till och runt olika havsområden.

Om lokalsamhällen, deras kulturarv, identitet och kokkonst

37. Kust- och havsturismen måste gynna de lokala kustsamhällena, och ReK argumenterar därför för särskilda åtgärder för att främja anställning av personer från lokalsamhället, användning av lokala produkter och utveckling av lokala livsmedelssystem. Ett sådant åtagande om att agera lokalt kommer att effektivisera kust- och havsområdenas turismutbud, stärka den lokala sysselsättningen och skapa arbetstillfällen inom hållbart jordbruk och fiske samt hållbara tjänster, och därigenom bidra till att uppnå EU:s mål om social och territoriell sammanhållning och landsbygdsutveckling.

38. Det lokala maritima kulturarvet marknadsförs inte tillräckligt i många europeiska kustområden. Regionkommittén framhåller behovet av att göra skyddet av det maritima kulturarvet och kustarvet förenligt med kommersiell och ekonomisk utveckling såsom kabel- eller rördragning, prospektering efter och utvinning av olja och gas, brytning av kol eller mineral, utvinning av sand eller grus och bortskaffande av avfall och utgrävningsjord. Vi anser att sjunkna vrak, undervattensruiner, historiska fartyg och hamnanläggningar, traditionellt fiske och därtill hörande traditioner, samt hantverk med anknytning till detta (traditionellt skeppsbyggeri, nätbindning, konservering, osv) måste anses som viktiga lokala turistattraktioner.

39. Fisketurismen har en outnyttjad potential och kan gynna kustsamhällena på flera sätt genom att göra fisket mer lönsamt, bevara de lokala fisketraditionerna och skapa fler lokala inkomstkällor.

40. Regionkommittén håller med om att de investeringar som krävs för att främja fisketurismen bör stödjas och att EU bör betrakta fisketurism som ett komplement till kommersiellt fiske, som möjliggör ytterligare inkomster för fiskesamhällena i de fall där flottorna använder sig av selektiva och traditionella fiskemetoder. Kommittén uppmanar medlemsstaterna och regionerna att tillsammans med fiskerisektorn och turismsektorn samt andra berörda aktörer övervinna eventuella rättsliga och administrativa hinder för utvecklingen av fisketurismen.

41. Vi uppmanar kommissionen att stärka sitt samarbete med Europarådet och förbättra kommunikationen om och främjandet av de nya och befintliga kulturbederna längs Europas kust.

42. Vi stöder inrättandet av en sammanslutning mellan kust- och havsregionernas turistbyråer som ska tjäna som en plattform för samarbete och utbyte mellan kust- och havsregionernas yrkessammanslutningar samt bidra till utarbetandet och genomförandet av samarbetsprogram som syftar till att marknadsföra dessa regioner.

Om kryssningssektorn

43. Regionkommittén uppmanar de lokala och regionala myndigheterna att inleda en konstruktiv dialog med kryssningsindustrin för att sörja för lokala leveranser av varor till dessa fartyg och för att försöka fånga upp en större del av passagerarnas utgifter genom att skapa attraktivare mottagningsområden vid eller nära kryssningsterminalerna med affärer, barer, restauranger och personer i den lokala turistnäringen som kan erbjuda problemfria resor till närliggande sevärdheter på grundval av hållbarhetskriterier.

44. De offentliga myndigheterna skulle kunna hjälpa de lokala företagarna att bättre främja och marknadsföra sina erbjudanden, och se till att informationen om lokala sevärdheter finns på olika språk och att resenärernas säkerhet och komfort tryggas. Verksamhet när det gäller leveranser till fartyg och produktplaneringen på destinationen är kopplad till den verksamhet som bedrivs av fartygsombuden, med vilka de regionala och lokala myndigheterna bör samarbeta i syfte att främja användningen av produkten och de lokala kompletterande aktiviteterna.

45. Stora kryssningsfartyg för med sig ett stort antal personer till sina destinationer, vilket kan leda till problem med att transportera alla landstigande passagerare. ReK välkomnar utvecklingen av projekt för integrerad transportplanering och -utformning för att tillfredsställa stora passagerargrupperns behov utan att störa lokalbefolkningen.

Om småbåtshamnar och vattensporter

46. Vattensporter och vattenaktiviteter blir allt populärare och Regionkommittén välkomnar det faktum att de ofta utformas och tillhandahålls av små lokala företag. Gemensamma EU-standarder på detta område skulle stärka konsumenternas förtroende och öka säkerheten.

47. Vi uppmanar kommissionen att bedöma behovet av en gemensam ram för utveckling av infrastruktur för småbåtshamnar. Med tanke på att det i Europa finns omkring 4 500 fritidsbåtshamnar och att segelsport blir allt populärare uppmanar vi kommissionen att främja en undersökning om gemensamma standarder som särskilt behandlar frågor som rör tillgängligheten för personer med nedsatt rörlighet, säkerhetsstandarder eller fritidsbåtshamnars kapacitet.

48. Regionkommittén uppmanar de lokala och regionala myndigheterna i områden med småbåtshamnar att tillsammans med lokala aktörer och turistoperatörer utarbeta strategier för att bättre ansluta sina hamnar till regionen i stort, och på så sätt uppmanar fritidsseglare att utforska inlandet bortom hamnen och upptäcka dess kulturarv samt främja denna specifika båt- och havsturism via båtklubbar, småbåtshamnar och sjöfartssamhällena.

Bryssel den 7 oktober 2014

*Regionkommitténs
ordförande*

Michel LEBRUN